سیناریۆی ئەمریکی ئاوها دەنووسرێت (*)

نەمیر حەمید شەمەری
ئا: جەلال زەنگابادی

شێوەی عەرەبی نووسینی سیناریۆ

هێمان هەڵەیە بە پێی سیناریۆکانی پیشەڤانان و خولیاڤانان کە لە ئینتەرنێت دەیانبینین. فیلمی عەرەبی بە دوو شێوە دەنووسرێت، یەکەم: شێوەی ئاراستەکردنێن کامێرا و دووەم:شێوەی سیناریۆی تەلەفزیۆنی کە لاپەڕە دابەشی گۆشەی وێنە و گۆشەی دەنگ دەکات (دیالۆگ، مۆسیقا و باندۆرئامێزەکان)، کەچی سیناریۆی سینەمایی بە دەنگ، یان باندۆرەئامێزە تایبەتییەکان نانووسرێت و لاپەڕەکانیشی ناکرێنە دوو بەشەوە.ئاری سیناریۆی سینەمایی گێڕانەوەی چیرۆکە بە وێنەگەل و هەڤپەیڤێن تێدا کورت و پوختەیە.بۆشایی سپی لە لاپەڕەدا گەورەیە. دەبێ شێوەی سیناریۆ کۆنترۆڵکراو بێت. مۆنۆلۆگ ناپەسەندە، هەروەها یادهێنانەوە و گەڕانەوەکان. گێڕانەوەی درێژدادڕ و دیالۆگێن نامەفهووم و پچڕاندنی توندوتیژ و بلەز لە دیمەنەکاندا نیشانەی کێماسی شارەزایی و نەزانینی بنەماکانی نووسینی سیناریۆیە. سا بۆ نووسینی دروست دەبێ دەربارەی پێکهاتەی سیناریۆ و ئەو سیناریۆیانە کە بە زمانی ئینگلیزین لە ئینتەرنێتن بخوێنیتەوە.. ڤێجا بە بەراوردکرنێکی سانا لە نێوان فیلمە عەرەبی و فیلمە ئەمریکییەکان، هۆی پێشکەفتنی ئەم پیشەسازییە لە ئەمریکا و پاشکەفتنی لای ئێمەمان بۆت دەردەکەفێت.هەمەرەش دەزانی کە یاساورێسا ڕاستەکان نووسەر دەکەنە سیناریست کە جەخت لەسەر باردۆخی کارەکتەرەکانی بکات، نەک لەسەر شێوەی جموجوولیان لە بەرانبەر کامیرەدا. بەڵێ سیناریست

کامێرە لەناو سەریەتی کە دەنووسێت، وەلێ گرتە و دیمەنەکانی ناڤی مێشک و زەینی دەکاتە وێنەیێن خوێندراو. هەرئەچنەو هەمرە سیناریۆیەکی پاکژ و پوختە و تژی هەستئامێزی وێنە دێتە ئاراوە.

سیناریۆی سەرەتایی

بریتییە لەو دانە نووسراوەی چیرۆک و کارەکتەرەکانی بەشێوازی گێڕانەوە و پێشاندانی بینایی.

چۆن سیناریۆ بە شێوەیەکی پیشەڤانی دیسپلینکراو دەنووسرێت کە شایستەی پەسەندکردنی کۆمپانیا بەرهەمهێنەکان و خوێنەرەکانیان بێت؟

هەڵبەتە تەنیا شێوەیەک نییە، کە بتوانین بڵێین ئا ئەمەیە شێوەی تەواو، یان ئەفسووناوی نووسینی سیناریۆ، بەڵام شێوەیەک یان ڕێبازێکی نایاب هەیە کە نووسەران و سینەماڤانانی ئەمریکا لەسەری یەکڕاو قایلن. جا دەبێ هەر نووسەرێک ڕەچاوی ئەو ڕێبازە بکات، چونکە یەکەم: ڕەنگدانەوەی شارەزایی دانەرەکانیەتی و دووەم کە گرنگترە: هیچ سیناریۆیەک وەرناگیرێت، ئەگەر ڕەچاوی یاساوڕێساکانی ئەو ڕێبازەی نەکردبێت، واتە ناخوێنرێت و ناپشکێندرێت و بگرە فڕێ دەدرێتە سەبەتەی زبڵەوە!

سیناریۆی ڕاپەڕێندراو

هەر کە سیناریۆیەک فرۆشرا، دەچێتە چەند قۆناغێکی زنجیرەئاسایی نووسینەوە، پێش ئەوەی بدرێتە بەرهەمهێنان، ئینجا دەبێتە سیناریۆی ڕاپەڕێندراو. دیمەنەکانی ڕەنووس دەکرێن و هەر گرتگەو دیمەنێکی دابەشی پرۆسەی بەرهەمهێنان دەکرێت، تاکو یاوەرانی بەرهەمهێن و دەرهێنەر بتوانن دەستنیشانی دیمەنێن و شوێنەکانی وێنەگرتن بکەن.ئەوەش لە پاش تەرخانکردنی بودجە و خشتەی وێنەگرتندا.

شێوە

دەبێ سیناریۆ بە شێوەیەکی دروست بنووسرێت، دەنا لایەنی پێوەندیدار پەسەندی ناکات. ئەگەر لە پێکهاتەی سیناریۆدا ڕێسا ئاسانەکان پاشگوێ بخەیت، سیناریۆکەت کەموکوڕی تێدەکەوێت و نوشستی دەهێنێت. بازاڕی فیلمگەل ئەو نووسینانە هاوێرو جودادەکاتەوە کە بۆ سینەما و تەلەفزیۆنن.

درێژی

هەر لاپەڕەیەکی سیناریۆ خولەکێک لە کاتی فیلم لە سەر شاشەدا دەخایەنێت. تێکڕایی درێژیی سیناریۆ ١٢٠ لاپەڕەیە (دوو گاڤژمێر) و هەر فیلمێک (٤٠ تا ٦٠ دیمەن) دەگرێتە خوە. درێژیی فیلم لە هۆلیووددا لە (١١٨ لاپەڕە) پتر نییە. سیناریۆی کۆمیدی کەمترەو درامی زیاترە. ئەو وەسفەی کە دەینووسی، لەوەیە بە کاتی خوێندنەوەکەی بپێورێت. ١٠ چرکە وەسفی دیمەنێک ٤٥ چرکەیەک لەسەر شاشەدا دەخایەنێت.

نموونەیەک: زەید شتومەکەکانی دەپێچێتەوە و چەکەکەی هەڵدەگرێت و لەم دەرگە بۆ ئەو دەرگە غاردەدا.. لە گوللەی دژمن خۆی دەپارێزێت و لە هەمان کاتدا بەرپەچیان دەداتەوە تاکو دەگەیەتە کلێسەیەک و زەنگەکان لێدەدەن.

درێژیی فیلم لە سیناریۆدا، تەنانەت بەلای کۆمپانیا بەرهەمهێنەرەکانیشەوە لایەنێکی گرنگە، بۆیە کاتێ فیلمەکەت دەدەیتە دەستی کەسێک لە هۆڵیووددا بۆ تێڕوانین، یەکسەر تەماشای دوامین لاپەڕە دەکات، تا بزانێت سیناریۆکەت چەند لاپەڕەیە. هەڵبەتە دەتوانی لاپەڕەیێن سیناریۆکەت کەم بکەیتەوە. دەبێ هەر دیمەنێک ببێتە پێنگاڤێک بەرەو پێشەوە بۆ دۆزینەوەی ڕێگەچارە و هەروسا ببێتە بەشێکی ئەو ڕێگایە بەرەو ترۆپک.

هەڤپەیڤین

هەڤپەیڤین لەلای چەپەوە نانووسرێت وەک ئەوەی کە لە هەندێک سناریۆگەلێکی عەرەبی باوە. هیچ کامێرا، یان مایکریفۆن، یان ئامێرێن مۆسیقا، یان ئامێرێن کەرتکردنی فیلم نییە، هەر تەنیا چیرۆکەکەیە و بەس.. کە بە سیستەمێکی بینایی ڕەوان دەگێڕدرێتەوە. بۆشایی لە لاپەڕەدا گەورەیە، بگرە هیچ وشەیەکی زیادە نییە، کە لابردنی بێ باندۆر (تەئسیر) بێت. هەڤپەیڤینەکان زۆر ساناو ئاسانن. چیرۆکەکە بەرەو پێشەوە دەچێت و بینایییانە دەگێڕدرێتەوە، بێ وەسفی ڕۆمانئامێز کەوا جەماوەر نایخوێنێتەوە و نایبینێت. بەسانایی و ڕوونی و قوڵی بینایییانە بنووسە.

هەڤپەیڤین لە سینەمادا کورت و کەمە، بە پێچەوانەی شانۆ و ڕۆمان. هەندێک لە نووسەران هەڤپەیڤین بەلایانەوە شێوەیەکی دیکەی کاروکردەوەیە، کارەکتەرەکان دەخاتە ململانێوە و هێڵی گرێچن دەڕانێت. جارنەجاریش نووسەر پێویستی بەوەیە کە دوو هێڵی وتووێژ دابنێت، یان دوو هەڤپەیڤین لە هەمان کاتدا.

عەممار: لە ژیانم دەرچۆ، لەمە زیاتر تەحەممولت ناکەم.

ئەمەل: مەشریقێنە بە ڕووما! دەڕۆم هەرکە ئامادەبم و پێم بکرێ.

هەندێ جار کە پێویستتە ژاوەژاو و جەنجاڵی شەقام و ئاپۆرەی خەڵک بخەیتەڕوو، دوو ڕێگات هەیە: یەکەمیان: وشەکە بخەرە دێری کردارەکە، وەک: لە ئاپۆرەی دانیشتوانی مەقسوورەکە دەبیسین: " گەمژەڵ لێی دە، مەهێڵە بباتەوە".

یان لە ڕێگای هەڤپەیڤینەوە، ئاپۆرە:

- " لێی دە گەمژەڵ لێی دە، مەهێڵە بباتەوە".

ڕێنماییێن کامیرا بەکار مەهێنە

بەکارهێنانی ڕێنماییەکانی کامیرا، خوێندنەوەی سیناریۆ ئاستەنگ دەکات، چونکە ڕەوانی وێنەکان پچڕ پچڕدەکات.

هێماکانی کورتکردنەوە

ب. د: بێ دەنگ/

بە شێوەیەکی گشتی بۆ پیشاندانی شۆک (سەدمە) لە وێنەدا کە دەنگ نەبێت بەکاردەهێنرێت.

نموونەیەک:

ب.د: ئەسپەکە دادەکەوێتە عەرد و پیاوەکەش لەگەڵیا.

ک.ت: کارتێکەرێن تایبەت.

گ.ن: گۆشەنیگا.

سەرچاوە:

*** ئینتەرنێت/ لە گۆڤاری (السیناریو)ەوە ئامادە کراوە.**